

ПРОБЛЕМИ АКАДЕМІЧНОЇ АВТОНОМІЇ В ОПОРНИХ ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

О.М. Онаць, канд.пед.наук, ІІ НАПНУ

Однією з умов створення сучасної системи ефективного управління опорним закладом освіти (надалі – ОЗО) є його автономія. У Законі України «Про освіту» (ст.1) термін «автономія» означає право закладу освіти як суб'єкта освітньої діяльності на самоврядування, яке полягає в його самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, що провадиться в порядку та межах, визначених законом. У законі зазначено, що «держава гарантує академічну, організаційну, фінансову і кадрову автономію закладів освіти». Це означає, що заклад освіти має право самостійно ухвалювати рішення з будь-яких питань у межах своєї автономії. Її обсяг і межі визначаються Законом України «Про освіту», спеціальними законами та установчими документами закладу освіти. Нами досліджено, що ніде, ні в одному документі не записано, яким саме документом визначаються обсяги і межі автономії закладу і яких напрямів діяльності ці обмеження можуть стосуватися.

Дослідження академічної автономії в ОЗО, показало, реальним її підтвердженням, новою позицією є те, що заклад освіти самостійно формує власну освітню програму (чи програми) на основі типової, тематичний і робочий плани (на основі типових), вибір навчальних підручників і посібників тощо. Додамо, що самостійно розробляється стратегія інноваційного розвитку ОЗО, його місія, візія та засоби їх реалізації. ОЗО можуть, відповідно до запитів замовників освіти самостійно обирати частину навчальних предметів чи інтегрованих курсів, розподіляти години варіативної частини, додаткові та факультативні години тощо. Але, якщо ОЗО створює авторську освітню програму, то вона має бути затверджена в Державній службі якості освіти. Заклади освіти самостійно розробляють індивідуальні освітні програми для учнів, які потребують організації інклюзивної форми навчання. Але складно розробляти програми індивідуальної траєкторії розвитку для кожного учня. Важко комунальним закладам освіти впроваджувати альтернативні навчальні програми, тому що можна перерозподіляти навчальний час між предметами інваріантної складової не більше як 15% навчального часу. Є проблеми із запровадженням інших форм організації освітнього процесу, наприклад, модульного викладання предметів чи курсів, оскільки відсутні механізми оплати праці вчителя за таких умов і є ще багато інших неузгоджень. Багато питань виникає і щодо організації та здійснення експертизи освітньої програми, і проведення дослідно-експериментальної роботи, і академічної свободи у виборі місця і форми підвищення кваліфікації вчителів тощо.

Отже, чи є академічна автономія справжньою в ОЗО? Питання риторичне і потребує подальшого вивчення і розроблення відповідних механізмів реалізації.